

POGLOBITEV ZAHTEV ZA DRUŽBENO ODGOVORNO POROČANJE GOSPODARSKIH DRUŽB NA RAVNI EU

Janja Hojnik*

»The first step to improving company practice and its impact on the environment, society and economy is to know what companies are doing.«

S. Vitols

UDK: 347.72: 334.716: 061.1EU

Povzetek: Članek obravnava pravne vidike trajnostnega poročanja v EU. Najprej presoja sedanje stanje ureditve trajnostnega poročanja in izpostavlja nedavno povečano podporo strokovne javnosti za celostno (finančno-nefinančno) poročanje. V drugem delu članek presoja pravila EU na tem področju – predstavljena je sedanja ureditev trajnostnega poročanja, nato pa so podrobneje analizirana odprta vprašanja in pravne alternative za doseganje bolj učinkovite in delavcem prijaznejše ureditve.

Ključne besede: trajnostno poročanje, socialno poročanje, nefinančno poročanje, položaj delavcev, dolgoročni razvoj, družbena odgovornost, preglednost, EU, računovodske direktive

ENHANCING THE REQUIREMENTS FOR SOCIALLY RESPONSIBLE REPORTING OF COMPANIES AT THE EU LEVEL

Abstract: This article deals with legal aspects of sustainable reporting in the EU. It firstly explores the state of affairs in sustainability reporting regulation and points out recent increased support for integrated (financial-non-financial) reporting. In the second part of the article, EU rules in

* Janja Hojnik, doktorica znanosti, docentka na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru, janja.hojnik@uni-mb.si.

Janja Hojnik, PhD, Assistant Professor at the Faculty of Law, University of Maribor

this field are discussed –both, current state of affairs is presented as well as open questions and legal alternatives for more effective and workers-friendly regulation are deliberated.

Keywords: *sustainable reporting, social reporting, non-financial reporting, workers' position, long-term development, social responsibility, transparency, EU, accounting directives*

1. UVOD

Podjetja in druge vrste organizacij po vsem svetu se vse bolj zavedajo pomena družbeno odgovornega delovanja, saj naj bi z družbeno odgovornostjo prispevala k trajnostnemu razvoju. Uspešnost organizacije na področju vplivanja na družbo in okolje, v katerem deluje, je postala ključni del presoje njene uspešnosti kot celote in njene sposobnosti za nadaljnje učinkovito delovanje. To je posledica vse večjega priznavanja potrebe po zagotovitvi zdravih ekosistemov, družbene enakosti in dobrega upravljanja organizacij. Organizacije so tudi deležne vse bolj temeljitega nadzora s strani različnih interesnih skupin.

Posledično je zelo razširjeno soglasje o tem, da morajo podjetja preseči gole zahteve o finančnem poročanju in le-to dopolniti s celovitimi in zanesljivimi podatki o vrsti okoljskih in socialnih kazalcev, poleg tega pa tudi sodobni finančni trgi zahtevajo vse več nefinančnih informacij. Tem zahtevam se vse bolj pridružujejo tudi zastopniki interesov delavcev. Standardi poročanja gospodarskih družb so v središču reform na ravni EU in na globalni ravni, ki se odzivajo na sedanjo gospodarsko krizo in ki želijo povečati transparentnost in zaupanje interesnih skupin v trg. To predstavlja tudi izjemno priložnost za celostno ureditev nefinančnega poročanja, upoštevajoč, da v času krize gospodarske družbe namenijo manj pozornosti družbenim in okoljskim standardom. V tem pogledu so potrebna bolj konkretna in zavezujoča pravila od sedanjih, zlasti kar zadeva poročanje o socialnih (delavskih) vprašanih ter vprašanih prestrukturiranja gospodarskih družb, saj so ta vprašanja v zadnjih desetletjih bila deležna bistveno manjše pozornosti od okoljskega poročanja, in to kljub temu da delavci predstavljajo ključnega akterja v vsaki organizaciji. Gospodarsko krizo je torej potrebno izkoristiti za vzpostavitev stabilnih temeljev za zagotovitev družbeno bolj odgovornih podjetij.

2. NEFINANČNO POROČANJE GOSPODARSKIH DRUŽB

2.1. Cilji in prednosti nefinančnega poročanja

Računovodstvo predstavlja poslovno disciplino, ki zagotavlja zbiranje in analizo kritičnih finančnih informacij, na osnovi katerih presojamo finančni status podjetij ter oblikujemo izkaze in poročila, na osnovi katerih podjetja in njihovi zunanji partnerji (dobavitelji, investitorji, odjemalci) sprejemajo poslovne odločitve. Vrsto let so letna poročila predstavljala tisti dokument, v katerem so podjetja predstavila svoje finančne rezultate, nedavne uspehe in vizijo za prihodnost. Finančni izkazi lahko namreč zgolj delno prikažejo tveganja in potencialno vrednost družbe, ki izhajajo iz neopredmetenih faktorjev, kot so strategije, produktna inovativnost, znamke, ugled, energetska učinkovitost, zmanjševanje komercialnih, okoljskih in socialnih tveganj itd. V zadnjih letih se je stopnja zanimanja interesnih skupin za okoljske, socialne in etične dosežke podjetij znatno povečala. Nefinančno poročanje, pogosto imenovano tudi trajnostno poročanje,¹ podjetjem omogoča razkrivanje tovrstnih nefinančnih vidikov njihovega poslovanja. **Pri nefinančnem poročanju gre torej za prakso merjenja, razkrivanja in odgovarjanja notranjim in zunanjim interesnim skupinam za poslovanje v smeri cilja trajnostnega razvoja in družbene odgovornosti (t.i. Corporate Social Responsibility).**² Pri slednji gre za pretežno prostovoljno zavezo podjetij, da bodo ravnala etično in prispevala h gospodarskemu razvoju vzporedno z izboljšanjem kakovosti življenja zaposlenih in njihovih družin, obenem pa prispevala k lokalni skupnosti in širši družbi.³ Cilj družbeno odgovornih podjetij je torej boljša družba in čistejše okolje.

Podjetja se nefinančnega poročanja poslužujejo predvsem iz razloga povečanja ugleda v družbi. Zaradi tovrstne transparentnosti namreč veljajo za bolj odgovorna in s tem manj tvegana. Posledično je glavna prednost nefinančnega poročanja prav v transparentnosti družb, ki razkrivajo nefinančne informacije. To povečuje njihovo konkurenčno prednost in ugled kot tudi njihovo sposobnost za ohranitev delavcev, delničarjev in strank. Nefinančno poročanje izboljšuje kakovost infor-

¹ V uporabi so tudi izrazi: Corporate Social Responsibility (CSR) Reporting, Environmental Social Governance (ESG) Reporting, Triple Bottom Line (TBL) Reporting ipd.

² Non-financial reporting, <[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Non-financial_reporting/\\$FILE/Climate%20change_Non%20financial%20reporting.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Non-financial_reporting/$FILE/Climate%20change_Non%20financial%20reporting.pdf)> (8.1.2012).

³ Definicija World Business Council for Sustainable Development (2000), Corporate Social Responsibility: Making good business sense, p. 9, <<http://www.wbcsd.org/web/publications/csr2000.pdf>> (8.1.2012).

macij, ki so na voljo delavcem, vlagateljem zagotavlja bolj zanesljive informacije, ki jih potrebujejo za obširno oceno družb, kar povečuje njihovo zaupanje in vodi do boljše razporeditve kapitala. Nefinančno poročanje tudi povečuje zaupanje lastnikov, donatorjev, sponzorjev in finančnih institucij ter koristi blagovnim znamkam družb. Posledično povečuje dolgoročno konkurenčnost, olajšuje dostop do kapitala in zmanjšuje tveganja povezana z (ne)ugledom. Boljše razkrivanje nefinančnih informacij povečuje imidž odgovornega podjetja in spodbuja pozitiven odnos v razmerju do drugih družb, državnih organov, medijev, dobaviteljev in skupnosti, v kateri podjetje deluje, kakor tudi do okolja, saj lahko povečano poročanje o tovrstnih faktorjih vodi do bolj trajnostnega razvoja. Poleg tega je *Business in the Community*, britanska skupnost, ki promovira odgovorno podjetništvo, izvedla raziskavo, ki je razkrila bistveno povezavo med učinkovitim managementom in upravljanjem okoljskih in socialnih vprašanj ter finančnimi rezultati zadevnih družb.⁴ Rezultati raziskave so pokazali, da so družbe, ki so se aktivno ukvarjale in merile socialne in okoljske vidike poslovanja, v pogledu finančne uspešnosti prekosile rivale na lestvici FTSE 350 za 3,3 do 7,7%, kar zadeva delniški donos.⁵ Iz teh razlogov je nefinančno poročanje kljub pretežno prostovoljni naravi med velikimi multinacionalkami postalo že skoraj pravilo.

Zaradi razširjanja nefinančnega poročanja se tudi letna poročila spreminjajo – so namreč manj obsežna kot nekoč, po drugi strani pa vključujejo več informacij o pobudah, ki jih uvrščamo pod družbeno odgovornost podjetij, pri čemer vse več gospodarskih družb objavlja tudi ločena poročila o družbeni odgovornosti.⁶ Spreminja se tudi način objave poročil, saj je zaradi pomena pobud družbene odgovornosti za krepitev javne podobe družb postalo zelo pomembno, da letna poročila, vključno z rezultati družbene odgovornosti, dosežejo potrošnike in vlagatelje. Iz tega razloga se podjetja poslužujejo različnih medijev za razširjanje rezultatov letnih poročil, vključno s socialnimi omrežji, kot sta Facebook in Twitter. V poročilih je tudi vse več izjav zanesljivosti, ki jih poročilom delijo neodvisni zunanji viri, s čimer želijo povečati raven zaupanja v razkrite podatke. Razvoj

⁴ Poročilo presoja 33 britanskih družb, ki so uvrščene na londonsko borzo vrednostnih papirjev – London Stock Exchange (index FTSE 350).

⁵ Laboratory on Valuing Non-Financial Performance: A European framework for company and investor dialogue, <<http://investorvalue.org/sourceDocuments.htm>> (8.1.2012).

⁶ Takšne so ugotovitve raziskav v okviru Methodologie Annual Review of Corporate Reports, ki služi kot barometer sodobnih praks poročanja – A review of 2010 Fortune 100 corporate reports, 2011, str. 2 – <http://methodologie.com/images/Methodologie_2011_Annual_Review_of_Corp_Reports.pdf> (8.1.2012).

družbene odgovornosti podjetij tako pomembno vpliva na računovodske prakse v celoti. Pri tem pa predstavlja enega glavnih izzivov za prihodnost razvoj merljivih okvirjev trajnostnega poročanja, poenotenje definicij ter bolj primerljiva uporaba tovrstnih poročil. Obenem bo potrebno bolj poenotiti nacionalno in nadnacionalno zakonodajo ter druge vrste pravil na tem področju.

2.2. Razvoj standardov nefinančnega poročanja na globalni ravni

Čeprav je nefinančno poročanje prostovoljno, to ne pomeni, da poteka mimo vseh pravil. Na globalni ravni je vrsta akterjev razvila posamezna načela in standarde nefinančnega poročanja – npr. Global Reporting Initiative (GRI), UN Global Compact, ISO 26000, navodila OECD, konvencije Mednarodne organizacije dela, upravljavski komentar Odbora za mednarodne računovodske standard (IASB), pobude Odbora za finančno stabilnost (FSB), ki deluje v okviru skupine G20 itd. V okviru članka natančneje predstavljamo zgolj nekatere.

2.2.1. The Global Reporting Initiative (GRI)

GRI oblikuje standarde za trajnostno poročanje, ki imajo v svetu prevladujočo uporabo.⁷ GRI je leta 1997 ustanovila neprofitna Koalicija okoljsko odgovornih gospodarstev (Ceres), ob pomoči okoljskega programa Organizacije združenih narodov (OZN). Leta 1999 je GRI objavila osnutek navodil za trajnostno poročanje (*Sustainability Reporting Guidelines*), leta 2000 pa prvo popolno verzijo standardov. GRI je stalna institucija mednarodnega prava, s sekretariatom v Amsterdamu; je neodvisna, čeprav tesno sodeluje z okoljskim programom OZN in v sodelovanju z UN Global Compact.

GRI si prizadeva, da bi trajnostno poročanje postalo stalnica vseh organizacij, kot to velja za finančno poročanje. Njeni standardi se uporabljajo za velike korporacije, javna podjetja, manjša podjetja, nevladne organizacije ipd. Gre za okvir poročanja o vprašanih, kot so človekove pravice, delavski položaj, okolje, korupcija ipd. GRI

⁷ Leta 2009 naj bi preko 1.400 organizacij iz 60 držav uporabljajo njihove standarde pri pripravi trajnostnih poročil, enajst držav pa naj bi se na GRI standarde sklicevalo v nacionalnih pravilih – glej GRI, Year in Review, 2009/2010, <<http://www.globalreporting.org/NR/rdonlyres/FDEBC79B-24C3-495B-8297-8F217F3CAC12/0/GRIYearInReview2010.pdf>> (2.8.2011).

standardi veljajo za najbolj kredibilne, ker so bili oblikovani po načelu soglasja o njihovi vsebini s strani vrste interesnih skupin (npr. poslovnežev, civilne družbe, delavskih predstavnikov, vlagateljev, računovodij, akademikov, vlad itd.).

GRI si prizadeva postopoma izboljšati standarde trajnostnega poročanja. Danes je v veljavi tretja generacija GRI standardov (t.i. GRI-G3), ki je bila objavljena oktobra 2006 na veliki mednarodni konferenci z več tisoč udeleženci. GRI-G3 so sestavljeni iz načel in postavk, slednje pa sestavlja več kazalcev dosežkov:

a) **načela trajnostnega poročanja** poročevalcem pomagajo opredeliti:

- **vsebino** trajnostnega poročila: načela resničnosti, vključenosti interesnih skupin, trajnosti in popolnosti,
- **kakovost** poročila: načela uravnoteženosti, primerljivosti, točnosti, jasnosti, zanesljivosti; ter določiti
- **meje** poročila: ali podatki zajemajo zgolj posamezno gospodarsko družbo ali tudi hčerinske družbe ali pa morebiti celo bolj ohlapne povezave, kot so skupni podjemi.

b) **postavke trajnostnega poročanja** vključujejo razkritja posameznih vidikov upravljanja. Postavke (ali faktorji) zadevajo področja, kot so:

- **okolje**: materiali, voda, biotska raznovrstnost, izpusti itd.,
- **človekove pravice**: klavzule varovanja človekovih pravic v pogodbah o investiranju in javnem naročanju, prepoved diskriminacije, svoboda združevanja in kolektivna pogajanja, otroško delo, prisilno delo ipd.,
- **dostojno delo**: statistika zaposlenih – skupno število, po regijah, po spolu, po tipu zaposlitve, število tistih, ki so se na delo vrnili s starševskega dopusta, število zaposlenih, ki so vključeni v kolektivna pogajanja, varnost pri delu, izobraževanje in usposabljanje, enako plačilo za enako delo itd.,
- **družba**: vpliv poslovanja na lokalno družbo, korupcija, kršitve svobodne konkurence, kazni za kršitev zakonodaje ipd.
- **produktna odgovornost**: varstvo potrošnikov, označevanje proizvodov itd.

GRI-G3 predstavljajo osnovo okvirja trajnostnega poročanja, pri čemer GRI izdaja tudi dodatne elemente, kot so sektorski dodatki in nacionalne priloge, ki odražajo potrebe specifičnih sektorjev ali nacionalne poročevalske zahteve. Celoten okvir poročanja (vključno s standardi GRI-G3) je prosto dostopen in velja za javno dobro. Omeniti velja, da je v pripravi že četrta generacija standardov trajnostnega poročanja (GRI-G4), ki naj bi bila objavljena leta 2013. Ker se tudi nova generacija standardov razvija s pomočjo mednarodnih posveto-

vanj in delavnic širokega spektra interesnih skupin, GRI zainteresirane poziva k sodelovanju.⁸

2.2.2. Drugi mednarodni standardi trajnostnega poročanja

Na primerljivem konceptu kot GRI standardi so zasnovani tudi nekateri drugi standardi. Izpostavljamo naslednje:

- **Načelni standardi AA1000:** gre za standarde, ki jih izdaja *AccountAbility*, neodvisna in neprofitna mednarodna organizacija, ki promovira odgovornost in trajnostno poslovanje. Organizacija deluje od leta 1995 in ima sedež v Londonu. Osrednje poslanstvo organizacije je priprava standardov serije AA1000, ki naj bi organizacijam pomagali biti bolj odgovorne in trajnostne. Kot standardi GRI, so tudi standardi AA1000 oblikovani s posvetovanji z različnimi interesnimi skupinami.
- **Standardi SA8000:** gre za globalne standarde socialne odgovornosti za dostojne delovne pogoje, ki jih razvija in nadzoruje neprofitna organizacija za varstvo človekovih pravic *SAI – Social Accountability International*; leta 2009 naj bi njihovi standardi SA8000 zajemali preko 1,3 milijona delavcev. SA8000 pokrivajo naslednja področja odgovornosti: otroško delo, prisilno delo, varnost in zdravje pri delu, svoboda združevanja in kolektivna pogajanja, prepoved diskriminacije in kaznovanja delavcev (fizičnega, psihičnega nasilja in verbalnega nasilja), delovni čas, plačilo za delo in upravljanje s človeškimi viri.
- **Standardi ISO 26000:** so prostovoljni mednarodni standardi socialne odgovornosti, ki jih izdaja Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO). Standardi ISO 26000 organizacije spodbujajo k temu, da prispevajo k trajnostnemu razvoju in da gredo preko samih pravnih zavez, tako da pravne zahteve priznajo kot osnovno dolžnost vsake organizacije, družbeno odgovorno ravnanje pa zahteva upoštevanje in prilagajanje družbenim, okoljskim, pravnim, kulturnim in političnim raznolikostim družbe, v kateri posamezna organizacija posluje. Pri tem velja izpostaviti, da ISO 26000 niso klasični ISO standardi, saj ne vsebujejo zahtev, temveč zgolj priporočila, tako da posledično tudi ni mogoče pridobiti certifikata ISO 26000. Različnim vrstam organizacij standardi ISO 26000 ponujajo usmeritve glede:

⁸ Glejte spletno stran: <<http://www.globalreporting.org/CurrentPriorities/G4Developments/>> (2.8.2011).

- temeljnih institutov in definicij pojmov, povezanih z družbeno odgovornostjo;
- ozadja, trendi in značilnosti družbene odgovornosti;
- načela in prakse družbene odgovornosti;
- vidiki družbene odgovornosti;
- izvajanje in pospeševanje družbeno odgovornega ravnanja;
- komuniciranje z interesnimi skupinami;
- sporočanje zavez in dosežkov na področju družbene odgovornosti.

2.2.3. Globalni sporazum Združenih narodov

Globalni sporazum Združenih narodov⁹ je pobuda Organizacije Združenih narodov za spodbujanje podjetij k sprejemu trajnostne in družbeno odgovorne politike ter k poročanju o dosežkih na teh področjih. Gre za poziv h »*korporacijskemu državljanstvu*«, torej da naj bodo podjetja »*dobri korporacijski državljani*«, pri čemer pobuda vzpostavlja okvir desetih načel za gospodarske subjekte, ki posegajo na področja človekovih pravic, dela, okolja in korupcije.

Pobudo je leta 1999 razglasil tedanji sekretar OZN Kofi Annan na Svetovnem gospodarskem forumu, uradno pa je pričela delovati leta 2000. Pobudo podpira šest agencij OZN, in sicer: Visoki komisar ZN za človekove pravice, Okoljski program ZN, Mednarodna organizacija dela, Razvojni program ZN, Organizacija ZN za industrijski razvoj ter Urad ZN za droge in kriminal.

Na osnovi globalne diskusije z različnimi interesnimi skupinami je pobuda Global Compact objavila naslednjih deset načel:

a) **Človekove pravice** – podjetja morajo:

- Načelo 1: podpirati in varovati mednarodno priznane človekove pravice; in
- Načelo 2: zagotavljati, da ne sodelujejo pri kršitvah človekovih pravic;

b) **Delovni standardi** – podjetja morajo spoštovati:

- Načelo 3: svobodo združevanja in učinkovito priznavati pravico do kolektivnih pogajanj;
- Načelo 4: odpraviti vse oblike prisilnega dela;
- Načelo 5: učinkovito odpraviti delo otrok; in
- Načelo 6: odpraviti diskriminacijo pri zaposlovanju in opravljanju poklica;

c) **Okolje** – podjetja morajo:

9 Ang.: United Nations Global Compact, znan tudi kot Compact ali UNGC.

- Načelo 7: podpirati previdnostni pristop k okoljskim izzivom;
- Načelo 8: sprejeti pobude za pospeševanje okoljske odgovornosti; in
- Načelo 9: spodbujati razvoj okolju prijaznih tehnologij;

d) Preprečevanje korupcije:

- Načelo 10: podjetja morajo delovati proti korupciji v vseh njenih oblikah, vključno z izsiljevanjem in podkupovanjem.

2.3. Celostno poročanje

Od izbruha finančne krize so se iz argumentov za trajnostno poročanje razvile pobude, ki zagovarjajo celostno (ali integrirano) poročanje gospodarskih družb. V tem pogledu je organizacija Valižanskega princa »*Accounting for Sustainability*« leta 2007 vzpostavila okvir povezanega poročanja.¹⁰ Cilj projekta je bil pridobiti primere dobre prakse, ki bi ponazarjali, kako lahko finančno in nefinančno poročanje izboljša organizacijske procese in ukrepanje.¹¹ Ko je kriza izpostavila potrebo, da kapitalske odločitve odražajo dolgoročne dejavnike, je projekt začel sodelovati z Mednarodno zvezo računovodij¹² in s prej omenjeno Global Reporting Initiative (GRI) z namenom ustanovitve Mednarodnega odbora za celostno poročanje,¹³ ki se je nedavno preimenoval v »svet«.

Vloga IIRC, ki je bil ustanovljen avgusta 2010, je razviti nov mednarodno sprejemljiv pristop k poročanju, rezultat katerega bo poročanje, ki ne zagotavlja zgolj finančnih informacij, ampak tudi informacije o upravljanju organizacije, socialnih in okoljskih dosežkih, in to na celovit način, ki odraža, da so vsi ti elementi (finančni, upravljavski, socialni in okoljski) tesno povezani in soodvisni.¹⁴ Kot je pojasnil IIRC »*celostno poročanje prikazuje povezave med strategijo organizacije, njenim upravljanjem in finančnimi dosežki ter socialnimi, okoljskimi in ekonomskimi okoliščinami, v katerih deluje*«, pri čemer poudarjajo, da lahko »*celostno poročanje pomaga poslovnim subjektom sprejeti bolj trajnostne*

¹⁰ Ang.: *Connected Reporting Framework*.

¹¹ The Prince's Accounting for Sustainability Project, *Accounting for Sustainability: Practical Insights Book*, <<http://www.accountingforsustainability.org/embedding-sustainability/accounting-for-sustainability-practical-insights-book>> (8.1.2012). Družbe, ki uporabljajo ta okvir poročanja, so med drugim: Aviva, BT in HSBC – glej: Hopwood, A., Unerman, J., Fries, J., *Accounting for Sustainability: Practical Insights*, Earthscan, UK, 2010.

¹² Ang.: *International Federation of Accountants – IFAC*.

¹³ Ang.: *International Integrated Reporting Committee – IIRC*.

¹⁴ <<http://iirc.newsweaver.co.uk/newsletter/1ja775usz5leq5ijkzjmy>> (8.1.2012).

odločitve in vlagateljem in drugim interesnim skupinam omogoči vpogled v dejansko delovanje organizacije«. ¹⁵

Celostno poročilo naj bi bilo enotno poročilo, ki bi predstavljalo osrednje poročilo organizacije – v večini pravnih redov je to letno poročilo ali njemu enakovredno poročilo. Z opredelitvijo materialnih vprašanj za organizacijo naj bi celostno poročilo na jasn in jedrnat način prikazalo sposobnost organizacije, da se vzpostavi in uspešno deluje kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno.

Upoštevajoč povečano usmerjenost k bolj trajnostnemu razvoju in izkušnje, ki jih je prinesla gospodarska kriza, je razumno pričakovati, da bi celostno poročanje lahko predstavljalo pomemben korak za organizacije, ki so soočene z izzivi 21. stoletja. EU mora v tem pogledu sprejeti jasna in učinkovita pravila, ki bodo zagotovila zanesljivo celostno poročanje, ter gospodarske partnerice spodbuditi k sprejemu primerljivih pravil.

3. PRAVNO UREJANJE NEFINANČNEGA POROČANJA V EU

EU se je v zakonodajnem pogledu v zadnjih desetletjih osredotočala na urejanje finančnega poročanja, s čimer je želela zagotoviti primerljivost letnih poročil gospodarskih družb, tako na ravni EU kot globalno. ¹⁶ Kar zadeva pravila nefinančnega poročanja, so dosežki EU znatno nižji.

3.1. Priporočilo o razkrivanju okoljskih vprašanj

Evropska komisija (odslej Komisija) je podporo nefinančnemu (trajnostnemu) poročanju prvič izkazala leta 1992, ko je objavila svoj peti akcijski načrt za področje okolja »Towards sustainability«. ¹⁷ Med drugimi predlogi s področja varovanja okolja je Komisija predlagala tudi pobudo Skupnosti na področju računovodstva. Pogodba iz Amsterdama, ki je pričela veljati leta 1999, je priznala, da predstavlja ključni element za pospeševanje trajnostnega razvoja (člen 6 PES)

¹⁵ IIRC, About integrated reporting, <<http://www.theiirc.org/about/>>, (8.1.2012).

¹⁶ Natančneje o tem: Ivanjko, Š., Kocbek, M., Prelič, S., Korporacijsko pravo, GV založba, Ljubljana, 2009, str. 205 in nasl.

¹⁷ Towards Sustainability, A European Community programme of policy and action in relation to the environment and sustainable development, COM (1992) 23.

načelo integracije okoljskih zahtev v druge politike EU, zaradi česar je leta 2001 Komisija sprejela Sporočilo o šestem načrtu za okolje.¹⁸ Kljub temu je Komisija ugotovila:

»odstotnost izrecnih pravil je prispevala k nastanku situacije, v kateri različni zainteresirani subjekti, vključno z zakonodajalci, vlagatelji, finančnimi analitiki in javnostjo na splošno, objavljene okoljske informacije smatrajo za bodisi neustrezne ali pa nezanesljive. Vlagatelji morajo vedeti, kako podjetja obvladujejo okoljske zadeve. Zakonodajalec je zainteresiran za spremljanje uporabe okoljskih predpisov in s tem povezanih stroškov. Kljub temu je razkrivanje okoljskih podatkov v letnih poročilih podjetij še zmeraj na nizki ravni, čeprav se pogosto zdi, da imajo podjetja vse večje okoljske stroške, povezane s preprečevanjem onesnaževanja, čiščenjem opreme in obvladovanjem odpadkov, zlasti to velja za podjetja v sektorjih, ki imajo znaten učinek na okolje.«¹⁹

Prvi korak k reševanju teh težav predstavlja Priporočilo Komisije 2001/453/ES z dne 30. maja 2001 o priznavanju, merjenju in razkrivanju okoljskih vprašanj v letnih računovodskih izkazih in letnih poročilih družb.²⁰ Priporočilo pojasnjuje računovodska pravila in prikazuje, kako bi bilo mogoče izboljšati kakovost, transparentnost in primerljivost okoljskih podatkov v letnih poročilih gospodarskih družb. Ugotavlja, da je brez ustreznih skupnih pravil glede razkrivanja podatkov, povezanih z varovanjem okolja, zelo težko delati primerjave med finančnimi poročili gospodarskih družb. Zato priporočilo gospodarske družbe spodbuja, da izboljšajo okoljsko informiranje vlagateljev, oblastnih organov, finančnih analitikov in javnosti na splošno. Glede na to, da priporočilo ni zavezujoč dokument (upoštevajoč člen 288 PDEU), pa je njegov praktični učinek odvisen zgolj od prepričevalne moči Komisije, ki je države članice pozvala, da upoštevajo to priporočilo ter Komisijo obvestijo o ukrepih, ki jih bodo sprejele na tem področju.

¹⁸ Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council Laying down the Community Environment Action Programme 2001-2010, COM (2001) 31 final.

¹⁹ Recommendation on the recognition, measurement and disclosure of environmental issues in the annual accounts and reports of companies, OJ L 156, 13.6.2001, odst. 4.

²⁰ Ibidem.

3.2. Nefinančno poročanje v računovodskih direktivah EU

Od sprejema Modernizacijske direktive za področje finančnega poročanja²¹ leta 2003 je nefinančno poročanje postalo tudi predmet zakonodaje EU. Pri tem je predvsem bistvena Četrta direktiva s področja prava družb,²² katere člen 46(1)(b) glede na spremembe iz leta 2003 določa, da *»(k)olikor je potrebno za razumevanje razvoja, uspešnosti ali položaja družbe, analiza vključuje tako ključne finančne, in kjer je to ustrezno, nefinančne kazalnike uspešnosti, pomembne za posamezno poslovanje, skupaj z informacijami o okoljskih zadevah in zaposlenih«*. Podobno določbo vsebuje tudi člen 36(1) Sedme direktive s področja prava družb, ki ureja vsebino konsolidiranih letnih poročil. Obe določbi nadalje nadgrajuje t.i. Direktiva o preglednosti,²³ ki v členu 4(5) določa, da se *»(p)oročilo uprave ... pripravi v skladu s členom 46 Direktive 78/660/EGS in v primeru, da mora izdajatelj pripraviti konsolidirane računovodske izkaze, v skladu s členom 36 Direktive 83/349/EGS.«*

Kljub temu lahko v primerjavi z določbami o finančnem poročanju, ki so zelo podrobne in obsežne, določbe o nefinančnem poročanju označimo najmanj za neambiciozne in skromne. Upoštevajoč pomen trajnostnega razvoja in družbeno odgovornega upravljanja za prihodnji razvoj evropskega gospodarstva in družbe sedanja ureditev nefinančnega poročanja na ravni EU ne more veljati za zadovoljivo. To velja predvsem zato, ker ji manjka zadostna pravna obligatornost, upoštevajoč, da je nefinančno poročanje zgolj prostovoljno. Direktive ga namreč podpirajo zgolj *»kolikor je potrebno«*. Kot je razkrilo posvetovanje z javnostjo, ki ga je izvedla Komisija,²⁴ je v takšni situaciji delničarjem in vlagateljem težko oceniti dejavnosti, povezane z družbeno odgovornostjo podjetij, pri čemer je prostovoljni

²¹ Direktiva 2003/51/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2003 o spremembah Direktiv 78/660/EGS, 83/349/EGS, 86/635/EGS in 91/674/EGS o letnih in konsolidiranih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, bank in drugih finančnih institucij ter zavarovalnic, UL L 178, 17.7.2003, str. 16-22.

²² Četrta direktiva Sveta z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe, UL L 222, 14.8.1978, str. 11-31.

²³ Direktiva 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 2004 o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu, in o spremembah Direktive 2001/34/ES, UL L 390, 31.12.2004, str. 38-57.

²⁴ DG Internal Market and Services, Summary Report of the Responses Received to the Public Consultation on Disclosure of Non-Financial Information by Companies, April 2011 (odslej: Report of the responses), <http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/non-financial_reporting/summary_report_en.pdf> (8.1.2012).

sistem poročanja o teh vprašanih zgolj pot k povečanju ugleda družb, brez da bi se zasledovali drugi pomembni cilji nefinančnega poročanja. V tem pogledu je Evropski sindikalni inštitut nedavno poudaril, da ni dovolj »povabiti« podjetij, naj ravnajo odgovorno, temveč so potrebni bolj konkretni/zavezujoči ukrepi.²⁵

Dodatna težava pri tem je ta, da so gospodarske družbe znotraj EU v pogledu nefinančnega poročanja zelo različno obravnavane. Glede na to, da direktive predstavljajo akte harmonizacije (in ne unifikacije), so nekatere države članice (npr. Združeno kraljestvo, Francija, Nizozemska, Švedska in Danska) sprejele pravila, ki presegajo zahteve iz direktiv – tako je npr. Danska sprejela standarde *UN Global Compact*, na katere se sklicuje nacionalna zakonodaja o nefinančnem poročanju, medtem ko se znotraj francoskega prava oblikuje nacionalni okvir standardov nefinančnega poročanja. Poleg tega nekatere države članice določajo obveznost nefinančnega poročanja, druge pa so sprejele zgolj sistem »*comply or explain*«, v okviru katerega morajo družbe poročati o nefinančnih vidikih poslovanja, če pa tega ne storijo, morajo pojasniti razloge za to. Takšna situacija nedvomno ovira enotni trg in povzroča težave pri primerjanju družb iz različnih pravnih redov. Poleg tega lahko države članice izvamejo mala in srednja podjetja iz obveznosti poročanja o tovrstnih vprašanih, kar dodatno zmanjšuje pomen nefinančnega poročanja. Glede na to, da so bila pravila o nefinančnem poročanju šele nedavno uvedena v računovodske direktive EU (tj. leta 2005, ko je bil pomen družbene odgovornosti podjetij že široko priznan), preseneča dejstvo, da vprašanje nefinančnega poročanja ni bilo bolj natančno preučeno. Razloge za prostovoljni pristop Komisije lahko najdemo v preambuli Direktive 2003/51/ES, ki pojasnjuje, da:

*»(9) Letno poročilo in konsolidirano letno poročilo sta pomembna elementa poročanja o finančnem položaju. (...) Informacije naj ne bi bile omejene zgolj na finančni vidik poslovanja družbe. Pričakuje se, da naj bi to, kjer je to ustrezno, pripeljalo do analize okoljskih in družbenih vidikov, potrebnih za razumevanje razvoja, uspešnosti ali položaja družbe. (...) **Upošteva je razvijajoč se značaj tega področja poročanja o finančnem položaju in potencialno breme za podjetja pod določeno velikostjo pa se lahko države članice odločijo, da se odpovejo obveznosti posredovanja nefinančnih informacij pri letnem poročilu takih podjetij.**«*

²⁵ ETUC resolution on a renewed EU strategy 2011-2014 for Corporate Social Responsibility (CSR), 7-8 December 2011, odst. 17.

V tem pogledu lahko upamo, da so se tisti, ki sprejemajo odločitve, iz krize naučili, da je dolgoročna vzdržnost gospodarstva in okolja cilj, zaradi katerega je vredno podpreti vse instrumente, ki omogočajo njegovo doseganje – nenazadnje bi le s težavo za katerokoli pravno področje rekli, da nima »razvijajočega se značaja« in če bi iz tega razloga čakali, da se pravna evolucija zaključi, preden bi sprejeli zavezujočo zakonodajo, bi bilo le redko katero pravno področje pravno urejeno. Poleg tega se je nefinančno poročanje od leta 2001, ko je Komisija predlagala Modernizacijsko direktivo, znatno razvilo in dobilo večjo podporo, kot jo je imelo desetletje nazaj.

4. NA POTI K BOLJ UČINKOVITI UREDITVI NEFINANČNEGA POROČANJA V EU

4.1. Podlaga za ukrepanje

Upoštevajoč prej omenjene razlike med državami članicami EU, kar zadeva zahteve glede nefinančnega poročanja, so se v zadnjem času povečali pritiski za razvoj načel družbene odgovornosti podjetij, zahtev po večji primerljivosti, zanesljivosti in relevantnosti razkritih informacij. Posledično tudi Komisija kaže zavezanost k bolj učinkovitim pravilom o nefinančnem poročanju. Več njenih pobud tako kaže, da lahko v prihodnje pričakujemo bolj natančne zahteve o trajnostnem poročanju.

V tem okviru je Komisija leta 2010 v Sporočilu o Aktu za enotni trg²⁶ poudarila, da je temeljnega pomena, da evropska podjetja dokažejo čim večjo odgovornost, tako do svojih zaposlenih in delničarjev kot do družbe na splošno. Komisija je poudarila, da se njihovo upravljanje lahko izboljša zlasti v zvezi s sestavo in raznolikostjo upravnih odborov, vključno z zastopanostjo žensk, ter dolgoročnimi zavezami delničarjev in delavcev, ki so lastniki deleža družbe. Da se hkrati okrepi upravljanje podjetij in socialna oziroma družbena odgovornost podjetij, se bo moral preudarek osredotočiti na izboljšanje preglednosti, zlasti na področju človekovih pravic in trajnostnega razvoja, ter na načine za izboljšanje delovanja podjetij s ciljem večje udeleženi zaposlenih in izboljšanega odnosa z delničarji ter olajšanja primernejšega vrednotenja podjetij na finančnih trgih.²⁷ V samem Aktu za enotni trg iz

²⁶ Sporočilo Komisije, K aktu za enotni trg, Za visokokonkurenčno socialno tržno gospodarstvo, KOM (2010) 608 konč.

²⁷ Ibidem, pri predlogu št. 38.

aprila 2011 Komisija poudarja, da notranji trg temelji »na visoko konkurenčnem socialnem tržnem gospodarstvu«, ki odraža razvoj v smeri vključujoče rasti, ki bo socialno pravičnejša in ekološko trajnostna. Razvijajo se novi gospodarski modeli, ki dajejo prednost družbenim vidikom pred golim finančnim dobičkom. Komisija poudarja, da mora ta razvoj priti do izraza tudi na enotnem trgu. Iz tega razloga je po njeni oceni treba zagotoviti enake konkurenčne pogoje, podpreti prakse, ki v gospodarstvo uvajajo več pravičnosti in tako prispevajo k boju proti izključenosti. Izkoristiti je tudi treba finančni vzvod, ki ga nudi evropska panoga upravljanja premoženja (v letu 2009 vredna 7.000 milijard evrov), da se spodbudi razvoj podjetij, ki se poleg legitimnega iskanja finančnega dobička zavzemajo tudi za doseganje ciljev splošnega interesa, socialnega razvoja in etičnih ali okoljskih ciljev. Da bi bila pravila enaka za vse, bo Komisija predložila zakonodajni predlog o preglednosti socialnih in okoljskih informacij, ki jih dajejo na voljo podjetja v vseh sektorjih.²⁸ Komisija namreč poudarja, da lahko ustrezno merjenje in razkrivanje nefinančnih vidikov poslovanja pomembno prispeva k trajnostnemu razvoju podjetij.

V tem pogledu tudi Strategija EU za rast (Evropa 2020)²⁹ promovira družbeno odgovorno poslovanje. Komisija ponovno poudarja, da morajo reforme »prispevati k trajnostnemu razvoju, ki bo temeljil na visoko konkurenčnem socialnem tržnem gospodarstvu« ter da notranji trg temelji na »visoko konkurenčnem socialnem tržnem gospodarstvu«, kar odraža trende k bolj vključujoči, socialno pravičnejši in okoljsko vzdržni rasti. Pri tem Komisija med dvanajstimi temeljnimi cilji strategije za povečanje rasti in okrepitev zaupanja izpostavlja pobudo za ponovno opredelitev vloge podjetij v današnjem gospodarstvu, pri čemer bi se osredotočili na izboljšano preglednost, zlasti na področju okolja, človekovih pravic in trajnostnega razvoja. Komisija je poudarila, da so v uporabi novi modeli poslovanja, pri katerih družbeni vidiki prevladujejo nad izključnim ciljem finančnega dobička, ter napovedala, da bo predstavila zakonodajni predlog o preglednosti družbenih in okoljskih podatkov, ki jih zagotavljajo podjetja v vseh sektorjih.

Znotraj svežnja ukrepov za bolj odgovorno poslovanje, ki je bil objavljen oktobra 2011, je Komisija sprejela novo sporočilo,³⁰ ki podaja enostavnejšo definicijo

²⁸ Sporočilo Komisije, Akt za enotni trg, COM (2011) 206 final.

²⁹ Evropa 2020, Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM (2010) 2020 final.

³⁰ Sporočilo Komisije, Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–14, COM (2011) 681 final. Sporočilo je sprejela Evropska sindikalna konfederacija (ETUC) – glej ETUC resolution on a renewed EU strategy 2011-2014 for Corporate Social Responsibility (CSR), 7.-8. december 2011.

družbene odgovornosti podjetij, in sicer je to »odgovornost podjetij za njihove učinke na družbo«, ter opredeljuje naloge podjetij za izpolnitev te odgovornosti. V povezavi s tem je eden od temeljnih ciljev EU izboljšati razkrivanje podatkov o družbenih in okoljskih vidikih poslovanja, pri čemer je Komisija ponovno potrdila namero objaviti nov zakonodajni predlog o tem vprašanju.

Konkretne aktivnosti Komisije za izboljšano ureditev nefinančnega poročanja so se sicer začele leta 2009, ko je Komisija pričela s pogovori z različnimi interesnimi skupinami, na osnovi katerih je leta 2010 organizirala serijo delavnic, novembra 2010 pa je sprožila javno posvetovanje o razkrivanju nefinančnih informacij, ki se je zaključilo konec januarja 2011. Na poziv k podajanju stališč so se odzvale številne države članice, organizacije in socialni partnerji z mednarodne, evropske in nacionalne ravni, pa tudi podjetja, poklicna združenja, predstavniki akademstva in posamezni evropski državljani. Udeleženci, ki so podali odgovore na postavljen vprašalnik s strani Komisije, so na splošno soglašali, da se pravni režimi glede vprašanja razkrivanja nefinančnih podatkov med državami članicami EU precej razlikujejo.

Številni so menili, da to povzroča znatne težave pri primerjanju podjetij iz različnih držav članic. Večina udeležencev je tudi menila, da je sedanji sistem pravil na obravnavanem področju slab ali zelo slab ter da mu primanjkuje transparentnosti, to pa vodi do pomanjkanja uravnoteženosti in povezanosti poročil podjetij, zaradi česar delničarji in vlagatelji težko ocenijo, v kolikšni meri podjetja delujejo družbeno odgovorno. Pri tem je zanimivo to, da udeleženci posvetovanja iz držav, v katerih je v veljavi strožji sistem zahtev glede nefinančnega poročanja, niso menili, da tovrstno poročanje predstavlja pretirano administrativno breme za podjetja.

4.2. Regulatorne alternative za bolj učinkovito nefinančno poročanje v EU

Pri odločanju o prihodnjih pristopih k nefinančnemu poročanju bo morala Komisija izbrati med več razpoložljivimi alternativami, čeprav jih je v več pogledih mogoče kumulirati. Te alternative se razprostirajo od nezavezujočih instrumentov (soft-law) na eni strani do stroge poenotene zavezujoče zakonodaje na drugi strani.

Nezavezujoči instrumenti za razširitev nefinančnega poročanja predvsem obsegajo širitev dobrih praks s tega področja, izboljšana navodila in več spodbud za

podjetja v okviru prostovoljnega sistema (npr. s podeljevanjem nagrad za zgledna trajnostna poročila) ter samocenjevanje in primerjave znotraj gospodarskih panog. Nadalje bi lahko tudi EU spodbujala prostovoljno poročanje in promovirala obstoječe mednarodne standarde za nefinančno poročanje. V tem pogledu bi Komisija lahko izdala priporočilo ali navodila glede družbenega poročanja, kot je to storila v povezavi z okoljskim poročanjem, in na ta način poudarila koristi trajnostnega poročanja za ugled in konkurenčnost podjetij. Zaradi svoje nezavezujoče narave vsi ti instrumenti podjetjem zagotavljajo fleksibilnost, po drugi strani pa omejitev zgolj na te možnosti pomeni nadaljnjo ohranitev *statusa quo*, po katerem nekatere države članice vzpostavljajo visoke standarde nefinančnega poročanja, druge pa ne in kjer podjetja, ki so uspešna z vidika trajnostnega razvoja, pripravljajo poročila, druga pa ne oziroma zgolj poudarijo tista področja trajnostnega razvoja, na katerih so uspešna, medtem ko so druga področja nerazkrita – namreč, če podjetje dobro posluje z vidika okoljske vzdržnosti, to nujno ne pomeni, da je tudi uspešno z vidika socialne (zlasti delavske) vzdržnosti.

Da bi zagotovila jasne zahteve glede razkrivanja podatkov in s tem določeno poenotenje in primerljivost širom EU mora torej EU spremeniti obstoječi pravni sistem glede korporacijskega poročanja. Kot že omenjeno, je Komisija ob več priložnostih napovedala zakonodajni predlog o preglednosti socialnih in okoljskih informacij. V pogledu zakonodajnih instrumentov ima na razpolago dve možnosti – direktivo in uredbo. Na področju finančnega poročanja se je EU posluževala obeh oblik zakonodajnih instrumentov – direktiv, ko so mogoče določene razlike v pravnih ureditvah držav članic, uredbe pa, ko je potreben popolnoma enoten pristop na ravni EU, da bi tako zagotovili mednarodno primerljivost poročil evropskih podjetij. V tem pogledu bi bila uredba na področju nefinančnega poročanja ustrezen instrument, v kolikor bi se Komisija odločila podeliti zavezujočo naravo enemu od prej omenjenih okvirjev mednarodnih standardov trajnostnega poročanja (npr. GRI standardom), kot je temu primer glede Mednarodnih računovodskih standardov na področju finančnega poročanja. Ker standarde trajnostnega poročanja sprejemajo zasebne organizacije in kot takšni ne zavezujejo EU, bi tovrstna uredba lahko uredila njihov pravni status znotraj EU ter hkrati ustanovila poseben odbor, ki bi presojal ustreznost posameznih standardov za evropska podjetja in v primeru pozitivne presoje le-te sprejel v pravni red EU, s čimer bi dobili nadzor EU nad standardi, ki zavezujejo evropska podjetja. Kljub tem prednostim uredbe na področju nefinančnega poročanja je na sedanji stopnji razvoja nefinančnega poročanja v EU težko pričakovati politično podporo za tak akt unifikacije,

zlasti upoštevajoč, da na področju finančnega poročanja Uredba 1606/2002³¹ zavezuje zgolj nekatere skupine družb (tiste, katerih delnice kotirajo na borzi), pa še to zgolj glede konsolidiranih poročil. Iz tega izhaja, da je glede prihodnje zakonodaje EU na področju nefinančnega poročanja bolj realistično pričakovati direktivo kot uredbo.

Glede direktive o nefinančnem poročanju obstajata nadaljnji dve alternativni: po prvi bi spremenili obstoječi računovodski direktivi EU (četrto in sedmo direktivo s področja prava družb) in morebiti tudi Direktivo o preglednosti, ki se pri vprašanju nefinančnega poročanja sklicuje na prvi dve. Druga alternativa pa je, da se sprejme povsem nova direktiva, ki bi celovito urejala vprašanje nefinančnega poročanja. Čeprav sta obe alternativni sprejemljivi, je prednost prve ta, da bi integracija pravil o nefinančnem poročanju v enoten zakonodajni akt glede poročanja gospodarskih družb izkazala podporo EU za razvijajoči se koncept celostnega (integriranega) poročanja in okrepila zahteve po pripravi celostnih poročil glede finančnih in nefinančnih vprašanj. Po drugi strani pa bi ločena direktiva o nefinančnem poročanju lahko morda bolj učinkovito poudarila pomen trajnostnih poročil, čeprav bi to verjetno pomenilo nadaljnjo prakso priprave dveh ločenih poročil – enega za finančne in drugega za nefinančne vidike poslovanja.

4.3. Vsebina poročila

4.3.1. Katere informacije bi morale evropske gospodarske družbe razkrivati?

Čeprav je Komisija že napovedala pripravo zakonodajnega predloga o nefinančnem poročanju, to še nič ne pove o vsebini takšne zakonodaje. Vsebinsko gledano ima Komisija na voljo dve možnosti: načelni pristop in pristop, ki bi zahteval bolj podrobno razkrivanje podatkov. Načelni pristop bi pomenil zahtevo, da podjetja pojasnijo samo, ali imajo politiko družbene odgovornosti in kako jo izvajajo ter da opredelijo glavna poslovna tveganja in priložnosti, ki izhajajo iz socialnih in okoljskih zadev. Po drugi strani bi bolj ambiciozna zakonodaja EU določila bolj konkretne zahteve poročanja, tako da bi podjetja morala razkriti vse ključne informacije

³¹ Uredba (ES) št. 1606/2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov, UL L 243, 11.9.2002, str. 1-4.

(t.i. ključne kazalce uspešnosti³²) glede vprašanj, kot so vključenost delavcev v odločanje in poslovanje, zadovoljstvo strank, javno dojemanje podjetja, okoljska politika in inovacije.³³

V vsakem primeru se pričakuje, da bo Komisija določila nekatera obvezna načela glede nefinančnega poročanja, na katerih bodo temeljili natančnejši ključni kazalci uspešnosti. Strokovna skupina pri Komisiji se je v tem pogledu strinjala, da bi morale nefinančne informacije biti vsebinske, primerljive, natančne, pravočasne, zanesljive, jasne, preverljive ter usmerjene tako v preteklost kot v prihodnost.³⁴ Glede konkretne vsebine poročil pa lahko Komisija bodisi določi splošne teme poročanja in/ali oblikuje natančen seznam ključnih kazalcev uspešnosti. V povezavi s prvim se je Strokovna skupina pri Komisiji strinjala, da bi nefinančne informacije morale pokrivati vsaj vprašanja povezana s človekovimi pravicami, svobodo združevanja, nediskriminacijo, raznolikostjo, enakim plačilom za enako delo, materiali in odpadki, podnebnimi spremembami, kakovostjo zraka, uporabo energije, inovacijami in korupcijo.³⁵ Glede samih ključnih kazalcev uspešnosti lahko Komisija bodisi sama določi seznam zahtev glede poročanja ali pa se sklicuje na enega ali več obstoječih okvirjev za nefinančno poročanje. Tisti, ki so sodelovali na javnem posvetovanju Komisije, so večinoma menili, da bi bilo najbolje, če bi se Komisija sklicevala na ustrezne obstoječe standarde nefinančnega poročanja (npr. na GRI, UN Global Compact, ISO26000, OECD Guidelines for Multinational Enterprises itd.) ter bili tako proti razvoju novih okvirjev, ki bi veljali specifično v EU. Tudi če Komisija sledi temu prevladujočemu stališču, pa mora še zmeraj odločiti, ali bo izbrala (enega ali več) mednarodnih standardov, na osnovi katerih bodo evropska podjetja morala poročati o nefinančnih vidikih poslovanja ali pa bi gospodarske družbe same izbrale ustrezne kazalce – domnevno skupaj s svojimi vlagatelji ali drugimi zainteresiranimi skupinami ter razkrivale informacije v skladu s temi kazalci, upoštevajoč namen, kateremu tovrstne informacije služijo.

V kolikor bi se Komisija dejansko odločila izbrati ustrezne standarde nefinančnega poročanja, bi nedvomno morala sprejeti takšne, ki so že globalno sprejeti, ki so vsebinsko široki ter so tako splošni (upoštevni za vse družbe) kot prilagodljivi posebnostim posameznih sektorjev. Čeprav noben mednarodni okvir standardov

³² Ang. key performance indicators – KPIs.

³³ Report of the responses, cit. zg.

³⁴ Expert Group on Disclosure of Non-Financial information by EU Companies, Meeting Report, 20. september 2011, str. 2.

³⁵ Ibidem, str. 3.

nefinančnega poročanja ne pokriva vseh vidikov, ki bi potencialno lahko bili pomembni, bi bila takšna izbira pomembna z vidika doseganja potrebne primerljivosti. Čeprav je res, kot je ugotovila tudi Strokovna skupina Komisije, da za razliko od finančnega poročanja (kjer obstajajo globalno sprejeti Mednarodni standardi računovodskega poročanja) ne obstajajo zares globalno sprejeti standardi za nefinančno poročanje, pa je potrebno priznati, da so standardi GRI zelo blizu temu.³⁶ Pričakujemo tudi lahko, da v kolikor bi Komisija dala prednost enemu od sistemov mednarodnih standardov glede trajnostnega poročanja (npr. GRI), da bi številne druge pravne ureditve sledile izbiri EU. Poleg tega je večina organizacij, ki postavljajo mednarodne standarde, odprtih za zunanje predloge glede ključnih kazalcev uspešnosti, tako da bi bilo mogoče, da si EU izbiri svoje mesto v organizaciji, katere standardi bi bili sprejeti v zakonodajo EU, ter bi tako lahko pomembno vplivala na vsebino standardov v prihodnosti (tak položaj bi nenazadnje moral biti nagrada za podporo EU in njeno promocijo izbranih standardov).

Bistveno bolj pomembno od vprašanja, katere standarde nefinančnega poročanja bi Komisija podprla, pa je vprašanje, kakšna bo obveznost evropskih gospodarskih družb v tem pogledu – tj. ali bo Komisija sprejela pristop »*comply or explain*« ali pa bo uvedla obvezne zahteve poročanja. Gre za izbiro med fleksibilnostjo in dejansko zavezanostjo k trajnostnemu razvoju. Gre za izbiro, ki jo bodo morale opraviti same institucije EU, upoštevajoč, da med glavnimi interesnimi skupinami obstaja nepomirljivo nasprotje – podjetja namreč zagovarjajo fleksibilnost in prostovoljno naravo poročanja o nefinančnih vidikih poslovanja, medtem ko zastopniki socialnih in okoljskih interesov poudarjajo samo, da trajnostno poročanje ne sme več biti zgolj prostovoljno, podobno kot ni prostovoljno poročanje o finančnih vidikih poslovanja.

4.3.2. Delavcem prijazno poročanje

V zvezi z vsebino trajnostnih poročil bo potrebno posebno pozornost nameniti socialnemu poročanju (tj. poročanju o vprašanih človeških virov) ter ga postaviti na primerljivo raven kot velja za okoljsko poročanje. Zaenkrat namreč zahteve glede razkrivanja informacij, ki so relevantne za delavce, zaostajajo za zahtevami glede razkrivanja okoljskih vidikov poslovanja, čeprav imajo delavci položaj »*naj-*

³⁶ Expert Group on Disclosure, Background non-paper in view of 11 July kick-off meeting, <http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/11072011_minutes_en.pdf> (12.1.2012).

bolj ključne skupine v podjetju«. ³⁷ Kljub temu se sedanja praksa poročanja glede vidikov, ki so povezani z delavci, znatno razlikuje od podjetja do podjetja. V tem pogledu podatki kažejo, da je tovrstno poročanje boljše v podjetjih z razvitimi mehanizmi delavskega soodločanja (npr. z aktivnim evropskim svetom delavcev). Primer dobre prakse je družba Volkswagen, v kateri delavski predstavniki sodelujejo pri razvoju in izboljšavah sistemov trajnostnega poročanja in so vključeni v sporočanje rezultatov teh raziskav delavcem.

Tabela: Pogostost poročanja o temeljnih kazalcih GRI glede praks povezanih z delavci in dostojnim delom

Temeljni kazalec GRI	Opis	% zgornjih 100 družb, ki kotirajo na borzi in poročajo
LA1	Skupno število zaposlenih po vrsti zaposlitve, vrsti pogodbe o zaposlitvi in regiji	66
LA4	% zaposlenih, za katere veljajo kolektivna pogajanja	53
LA5	Minimalni odpovedni roki	36
LA7	Stopnje nadomestil za poškodbe, poklicne bolezni, število smrti povezanih z delom, odsotnost z dela	65
LA8	Izobraževanje, usposabljanja, posvetovanja, preprečevanje ipd. glede resnih bolezni	55
LA10	Povprečno število ur usposabljanja na leto na zaposlenega po kategorijah zaposlenih	56
LA13	Sestava upravljavskih teles ter razporeditev glede na spol, starostno skupino zaposlenih ipd.	62
LA14	Razmerje med osnovno plačo za moške in ženske po zaposlitvenih kategorijah	30

Vir: Vitols, 2011.

³⁷ Vitols, S., ESG Disclosure in the European Union, Sustainable and responsible business, Workshop 4 – The Trade Union perspective on the disclosure of environmental, social and governance information, str. 1.

Ta raznolika praksa je rezultat nerazvitih pravnih pravil in prevladujoče prostovoljnosti na področju trajnostnega poročanja v EU. Na delavnici, ki jo je za posvet z delavskimi predstavniki organizirala Komisija, je bilo zato izpostavljeno, da sedanji režim nefinančnega poročanja z neobveznimi standardi in oblikovanjem poročil, pri nastajanju katerih delavci niso udeleženi, ni ustrezen. Posledično je bilo predlaganih več sprememb, ki bi nefinančno poročanje v EU naredile bolj delavcem prijazno:

- obvezne zahteve za razkrivanje podatkov glede družbene odgovornosti podjetij naj veljajo ne le za gospodarske družbe, katerih delnice kotirajo na borzi, temveč za širši spekter družb, vključno z malimi in srednjimi podjetji;
- poročati bi bilo potrebno o širokem spektru kazalcev družbene odgovornosti – vključno z razkrivanjem celotne dobaviteljske verige;
- potrebna je standardizacija kazalcev, da bi lahko s časom zagotovili primerljivost poročil o trajnostnem razvoju – časovno in med posameznimi gospodarskimi družbami;
- vključitev »posebnih situacij«, kakršna je npr. preoblikovanje družb;
- vzpostavitev bolj deležniškega pristopa, ki bo v razvoj in izboljšave sistemov poročanja, nadzor razvoja in pogajanja glede trajnostnih strategij vključeval delavce in njihove predstavnike.

Čeprav je EU pred izzivom izboljšati celoten sistem trajnostnega poročanja, je ta izziv zlasti velik na področju socialnega poročanja. Doslej je bila okoljskemu poročanju namenjena znatno večja skrb EU kot socialnemu poročanju, kar je razvidno že iz prej omenjenega priporočila iz leta 2001, ki je omejeno na vprašanje poročanja o okoljskih vidikih poslovanja. Takšen dvotirni pristop do okoljskih in socialnih zadev izhaja tudi iz poročila o uporabi Direktive o nepoštenih poslovnih praksah,³⁸ ki obravnava zgolj vprašanja nepoštenih poslovnih praks, povezanih s posledicami proizvodov na okolje, ne omenja pa kakršnihkoli socialnih vprašanj. Podobno je bil tudi Priročnik Komisije z naslovom *»Buying green«*, ki obravnava okoljske vidike javnega naročanja, sprejet kar pet let prej kot njegova različica za področje sociale. Kot je poudarila Evropska sindikalna konfederacija, bo potrebna *»posebna pazljivost, (...) da bi bolje povezali tako socialne kot okoljske vidike«*³⁹ – ne le glede javnih naročil in nepoštenih poslovnih praks, temveč tudi glede ureditve korporacijskega poročanja.

³⁸ Direktiva 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu, UL L 149, 11.6.2005, str. 22-39.

³⁹ ETUC resolution on a renewed EU strategy 2011-2014 for Corporate Social Responsibility (CSR), 7.-8. december 2011, odst. 17.

V nasprotju z večino delničarjev, ki vse pogosteje na podjetja gledajo zgolj kratkoročno, imajo zaposleni dolgoročne interese v podjetjih in tako tudi pristopajo do njih. Iz tega razloga imajo zaposleni pravico biti obveščeni o vplivu podjetij na različne kazalnike, vključno z okoljskimi, ki imajo najbolj neposreden učinek na zdravje in varnost zaposlenih in bi posledično morali imeti večjo vlogo pri poročanju in pobudah glede vzdržnosti na ravni podjetja.

4.4. Druga vprašanja glede nefinančnega poročanja, ki jih bo potrebno urediti

4.4.1. Katera podjetja naj bodo zavezana razkrivati nefinančne informacije?

Eno izmed osrednjih vprašanj reforme korporacijskega poročanja se nanaša na to, katere družbe bodo zavezane razkrivati nefinančne informacij. Gre predvsem, čeprav ne izključno, za vprašanje velikosti. Zaradi njihovega učinka na gospodarstvo ter lokalno skupnost, pa tudi ker narekujejo poslovne trende, je prevladujoče stališče takšno, da bi morale biti velike gospodarske družbe zavezane razkrivati nefinančne vidike svojega poslovanja. Kar zadeva mala in srednja podjetja, pa se mnenja razhajajo.⁴⁰ Sodelujoči v javnem posvetovanju Komisije so predlagali postopni pristop, tako da bi se nova pravila o nefinančnem poročanju najprej uporabljala le za velike družbe, kasneje pa tudi za srednje velike družbe, medtem ko je večina sodelujočih soglašala, da malih podjetij ne bi smeli zavezovati s tovrstnimi zahtevami, upoštevajoč administrativno breme, ki bi ga to prineslo. Nasprotno temu je bilo stališče, da mala in srednja podjetja sicer ne posamezno, temveč kolektivno pomembno vplivajo na družbo in okolje in bi iz tega razloga morala biti vključena v trajnostno poročanje. To je tudi v skladu z načeli celostnega poročanja, po katerih so mala podjetja zavezana poročati, vendar pod manj strogimi pravili – v kolikor bi tudi EU podprla celostno poročanje, bi bilo nedvomno potrebno, da bi bil pristop k ureditvi finančnega in nefinančnega poročanja usklajen.

Posebno vprašanje v tem okviru zadeva institucionalne vlagatelje (npr. pokojninske sklade). Glede njih se postavlja dilema, ali naj bodo zavezani s posebnimi ali dodatnimi zahtevami glede razkrivanja – npr. kako okoljski in socialni vidiki poslovanja

⁴⁰ Definicijo velikih, srednjih in malih podjetij podaja Četrta direktiva s področja prava družb – o tem Ivanjko, Š., Kocbek, M., Prelič, S., 2009, str. 218-220.

vplivajo na njihove investicijske odločitve. To bi bilo pomembno z vidika okrepitve dolgoročnega investiranja, pa tudi zaradi povečanja preglednosti njihovih strank in drugih interesnih skupin ter bi tako podjetja spodbudilo k bolj trajnostnemu delovanju. V tem pogledu tudi eno izmed Načel Združenih narodov za odgovorno investiranje razglša: »*Zahtevali bomo ustrezno razkrivanje okoljskih, socialnih in upravljavskih informacij s strani subjektov, v katere investiramo*«. ⁴¹ Kot mogoče ukrepe znotraj tega načela pobuda izpostavlja:

- zahtevajte standardizirano poročanje o trajnostnih vprašanjih (z uporabo orodij, kakršno je *Global Reporting Initiative*);
- zahtevajte, da so trajnostna vprašanja vključena v letna finančna poročila;
- zahtevajte informacije glede sprejema oziroma pristopa k ustreznim pravilom, standardom, kodeksom ali mednarodnim pobudam (kakršna je *UN Global Compact*);
- podpirajte delničarske pobude in sklepe za pospeševanje trajnostnega poročanja. ⁴²

Končno je v povezavi z naslovniki poročevalskih obvez potrebno obravnavati tudi vprašanje meja poročanja. To zahteva določbe o tem, ali naj poročilo zajema informacije na ravni skupine družb (družbe matere in hčerinskih družb) ali naj poročila presegajo skupine (npr. tako da bi vključevala vsa podjetja, na katera ima družba, ki poroča, vpliv). Pri tem bi najbrž prva možnost zadoščala za pridobitev ustreznih informacij o trajnostnih vidikih gospodarskih družb, s čimer bi zagotovili pravno varnost in jim ne naložili pretiranega administrativnega bremena.

4.4.2. Zunanja jamstva in revizija

Med ključnimi vprašanji, ki jih bo bodoča zakonodaja EU o nefinančnem poročanju morala rešiti, je tudi vprašanje, ali bo razkrite nefinančne informacije potrebno dati v revizijo zunanjim revizorjem ali vsaj pridobiti neke vrste zunanje jamstvo. Nobenega dvoma ni, da je presoja s strani neodvisnega strokovnjaka zelo pomembna, saj povečuje točnost, popolnost in primerljivost, pa tudi povečuje zaupanje med zadevnimi subjekti. ⁴³ Čeprav to obenem povzroča stroške za podjetja, le-teh ne bi smeli obravnavati kot nepotrebnih, upoštevajoč omejen pomen

⁴¹ UN Principles for Responsible Investment (UN PRI) – Principle No. 3.

⁴² Glej <<http://www.unpri.org/principles/>> (8.1.2012).

⁴³ Glej Report of the responses, cit. zg.

nepreverjenih poročil. Pri tem je seveda res, da zunanja jamstva za nefinančne informacije zahtevajo znatno drugačne aktivnosti in kvalifikacije kot to velja pri reviziji finančnih poročil, vendar pa to ne opravičuje tega, da bi se zakonodaja EU zadovoljila s poročili, ki niso zunanje odobrena. V skladu z načelom sorazmernosti bi utegnili mala in srednja podjetja zavezati zgolj z zagotovitvijo jamstvenih mnenj in ne s popolno revizijo, kar bi znatno omejilo stroške, a obenem prisililo podjetja v pripravo resničnih poročil. Poleg tega bi Komisija lahko razmislila tudi o objavi poročil o nefinančnem poslovanju na spletu. Kot je poudarila Strokovna komisija pri Komisiji, so »poročila, ki so objavljena na spletu, de facto izpostavljena javni verifikaciji«. ⁴⁴ To bi vsem zainteresiranim (zaposlenim, potrošnikom itd.) omogočilo presojo poročil, čeprav bi notranje skupine v podjetjih, zlasti zaposleni, morale biti vključene že v pripravo trajnostnih poročil in ne zgolj biti obveščene o končni verziji. Kot je poudarila Evropska sindikalna konfederacija »prisotnost sindikatov predstavlja najbolj učinkovit nadzorni sistem in mehanizem za reševanje pritožb«. ⁴⁵

5. SKLEP

Kratkoročno in družbeno neodgovorno sprejemanje odločitev v večini gospodarskih organizacij je povzročilo krizo, ki nesorazmerno prizadeva tiste, ki je niso povzročili. Da bi gospodarstvo EU pripeljali iz krize in preprečili njeno ponovitev, je potrebna usmeritev k trajnostnemu razvoju. Trajnostno poročanje predstavlja pomemben instrument za doseg tega cilja, upoštevajoč, da razkrievanje določenih vidikov poslovanja gospodarske družbe spodbuja k boljšemu delovanju na področjih, o katerih poročajo. Da bi EU lahko dejansko dosegla te cilje, mora zagotoviti stabilne pravne temelje za učinkovito trajnostno poročanje, ki bodo vodili do primerljivih zahtev v celotni EU. Zakonodaja bi morala zavezovati vsa ali večino podjetij, ki bi morala poročati o vseh pomembnih okoljskih, socialnih in drugih nefinančnih vidikih poslovanja, ki vplivajo na trajnostni razvoj družbe.

Razumljivo in nujno je, da v postopku predlaganja in sprejemanja zakonodaje o trajnostnem poročanju institucije EU presodijo različne stroške, ki jih bo naloži-

⁴⁴ Expert Group on Disclosure of Non-Financial Information, 11. julij, 2011, str. 3.

⁴⁵ ETUC resolution on a renewed EU strategy 2011-2014 for Corporate Social Responsibility (CSR), 7.-8. december 2011, odst. 19.

tev trajnostnega poročanja imela na evropske družbe – tako v obliki povečanega administrativnega bremena in stroškov zbiranja podatkov, usposabljanja zaposlenih, pridobivanja ocen s strani neodvisnih strokovnjakov itd. Vendar pa ti stroški ne smejo voditi do takšne zakonodaje, ki bi preprečila vse resne dosežke, ki jih trajnostno poročanje običajno zasleduje, in s tem preprečila trajnostni razvoj na splošno. Pri tem je potrebno tudi upoštevati, da stroški visokih standardov nefinančnega poročanja po prvem letu niso več tako visoki ter da tudi iz držav članic EU, kjer že imajo visoke zahteve na tem področju, podjetja ne izpostavljajo pretiranega administrativnega bremena. Na trajnostno poročanje je tako potrebno gledati z vidika koristi za družbo, okolje in tudi sama podjetja, saj zbrani podatki omogočajo bolj učinkovit nadzor nad tveganji in koristijo managementu pri opredeljevanju korporacijskih strategij.

VIRI IN LITERATURA:

Seznam literature

- DG Internal Market and Services, Summary Report of the Responses Received to the Public Consultation on Disclosure of Non-Financial Information by Companies, April 2011, <http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/non-financial_reporting/summary_report_en.pdf> (8.1.2012)
- ETUC resolution on a renewed EU strategy 2011-2014 for Corporate Social Responsibility (CSR), 7-8 December 2011, <<http://www.etuc.org/a/9430>> (8.1.2012)
- Expert Group on Disclosure of Non-Financial information by EU Companies, Meeting Report, 20 September 2011, <http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/news/20110912-egdnfi-report_en.pdf> (8.1.2012)
- Expert Group on Disclosure, Background non-paper in view of 11 July kick-off meeting, <http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/11072011_minutes_en.pdf> (12.1.2012)
- GRI, Year in Review, 2009/2010, <<http://www.globalreporting.org/NR/rdonlyres/FDEBC79B-24C3-495B-8297-8F217F3CAC12/0/GRIYearInReview2010.pdf>> (2.8.2011)
- Hopwood, A., Unerman, J., Fries, J., Accounting for Sustainability: Practical Insights, Earthscan, UK, 2010
- IIRC, About integrated reporting, <<http://www.theiirc.org/about/>>, (8.1.2012)
- IIRC, Why we need Integrated Reporting, <http://iirc.newsweaver.co.uk/newsletter/1ja775usz5leq5jjkzjymy>> (8.1.2012)
- Ivanjko, Š., Kocbek, M., Prelič, S., Korporacijsko pravo, GV založba, Ljubljana, 2009
- Laboratory on Valuing Non-Financial Performance: A European framework for company and investor dialogue, <<http://investorvalue.org/sourceDocuments.htm>> (8.1.2012)
- Methodologie Annual Review of Corporate Reports, A review of 2010 Fortune 100 corporate reports, 2011, <http://methodologie.com/images/Methodologie_2011_Annual_Review_of_Corp_Reports.pdf> (8.1.2012)

- Non-financial reporting, <[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Non-financial_reporting/\\$FILE/Climate%20change_Non%20financial%20reporting.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Non-financial_reporting/$FILE/Climate%20change_Non%20financial%20reporting.pdf)> (8.1.2012)
- The Prince's Accounting for Sustainability Project, Accounting for Sustainability: Practical Insights Book, <<http://www.accountingforsustainability.org/embedding-sustainability/accounting-for-sustainability-practical-insights-book>> (8.1.2012)
- Towards Sustainability, A European Community programme of policy and action in relation to the environment and sustainable development, COM (1992) 23
- Vitols, S., ESG Disclosure in the European Union, Sustainable and responsible business, Workshop 4 – The Trade Union perspective on the disclosure of environmental, social and governance information, <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/reporting-disclosure/swedish-presidency/files/others/sigurt_vitols_european_trade_union_institute-esg_disclosure_in_the_eu_en.pdf> (8.1.2012).
- World Business Council for Sustainable Development (2000), Corporate Social Responsibility: Making good business sense, <<http://www.wbcd.org/web/publications/csr2000.pdf>> (8.1.2012)

Seznam pravnih virov:

- Uredba (ES) št. 1606/2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov, UL L 243, 11.9.2002, str. 1-4.
- Četrta direktiva Sveta z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe, UL L 222, 14.8.1978, str. 11-31
- Direktiva 2003/51/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2003 o spremembah Direktiv 78/660/EGS, 83/349/EGS, 86/635/EGS in 91/674/EGS o letnih in konsolidiranih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, bank in drugih finančnih institucij ter zavarovalnic, UL L 178, 17.7.2003, str. 16-22
- Direktiva 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 2004 o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu, in o spremembah Direktive 2001/34/ES, UL L 390, 31.12.2004, str. 38-57
- Direktiva 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu, UL L 149, 11.6.2005, str. 22-39.
- Evropa 2020, Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM (2010) 2020 final.
- Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council Laying down the Community Environment Action Programme 2001-2010, COM (2001) 31 final
- Recommendation on the recognition, measurement and disclosure of environmental issues in the annual accounts and reports of companies, OJ L 156, 13.6.2001
- Sporočilo Komisije, Akt za enotni trg, COM (2011) 206 final.
- Sporočilo Komisije, K aktu za enotni trg, Za visoko-konkurenčno socialno tržno gospodarstvo, KOM (2010) 608 konč.
- Sporočilo Komisije, Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–14, COM (2011) 681 final.
- UN Principles for Responsible Investment (UN PRI), <<http://www.unpri.org/principles/>> (8.1.2012)

ENHANCING THE REQUIREMENTS FOR SOCIALLY RESPONSIBLE REPORTING OF COMPANIES AT THE EU LEVEL

Janja Hojnik*

SUMMARY

It is a widespread opinion that business entities must go beyond bare financial reporting and disclose comprehensive and credible information on a variety of environmental and social indicators. There is also a significant demand in the financial markets for non-financial information. Accounting standards are at the core of the reform at the EU and global level that respond to the current economic crisis with the aim of increasing transparency and market confidence. This is also an opportunity for recognising a stronger role of sustainable reporting, as in the context of the crisis companies often pay less attention to social and environmental standards. In this respect more concrete rules are needed most notably in relation to social and restructuring reporting, which has made considerably weaker progress in the last decade as compared to the environmental reporting, that being so despite the fact that employees present the key stakeholder group in any business organisation. In comparison to most shareholders that are taking an increasingly short-term approach towards the company, employees have long-term interests and also such approach to the company. The latter therefore have a right to be informed on the impacts companies have on a wide range of indicators, including environmental indicators, which have the most direct impact on employees' health and safety and should consequently have a more extensive role in reporting and sustainability initiatives at the company level. It is understandable and necessary that in the process of proposing and adopting legislation on sustainable reporting EU institutions balance various costs that imposition of sustainable reporting will have on European companies – in form of increased administrative burden and costs in form of data collection, staff training, third party evaluation and assurance etc. Nevertheless, the fear of cost should not lead to such legislation

* Janja Hojnik, PhD, Assistant Professor at the Faculty of Law University of Maribor
janja.hojnik@uni-mb.si.

that would prevent any serious achievements in the field of sustainability reporting and jeopardise sustainable development in general. It should further be taken into account that costs of high standards on non-financial reporting can be alleviated considering that publishing costs can be reduced if templates are offered and considering that after the first year the costs of maintaining the reporting activities are not substantial any more. Also under the Commission's public consultation contributions from Member States with more extensive requirements did not report that these lead to excessive administrative burdens. Companies should, furthermore, access the sustainability reporting as something that may benefit themselves, much the same as financial reporting does, and see the benefits of data collected for better risk control, cost management and better overall definition of corporate strategies.